

Projekt ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu Stowarzyszenia KoLiber

Ustawa
z dnia 24 lutego 2024 roku
o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1

Ustawa określa:

- 1) zakazy dotyczące propagowania rosyjskiego imperializmu i sowieckiego komunizmu,
- 2) szczególną rolę społeczeństwa obywatelskiego i organizacji społecznych w procedurach implementujących zakazy dotyczące propagowania rosyjskiego imperializmu i sowieckiego komunizmu,
- 3) zadania i obowiązki organów administracji państwowej i samorządowej oraz innych jednostek sektora finansów publicznych, w tym w szczególności Instytutu, dotyczące wykonania przepisów ustawy.

Art. 2

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- a) Instytut - Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
- b) jednostka sektora finansów publicznych - podmiot wymieniony w art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 z późn. zm.).
- c) obiekt przestrzeni publicznej - obiekt przestrzeni publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 24 lutego 2022 r o ochronie dziedzictwa narodowego związanego z nazwami obiektów przestrzeni publicznej oraz pomnikami (Dz. U. poz. 857)
- d) patron - patron w rozumieniu ustawy z dnia 24 lutego 2022 r o ochronie dziedzictwa narodowego związanego z nazwami obiektów przestrzeni publicznej oraz pomnikami (Dz. U. poz. 857)
- e) podmiot publiczny - jednostka sektora finansów publicznych, jednostka organizacyjna lub osoba prawna, której regulamin nadaje jednostka sektora finansów publicznych, jednostka organizacyjna lub osoba prawna, której budżet w nie mniej niż połowie pochodzi ze środków finansowych jednostki sektora finansów publicznych, jednostka organizacyjna lub osoba prawna, której organ jest powoływany, wybierany lub mianowany za zgodą lub przez jednostkę sektora finansów publicznych;
- f) pomnik - pomnik w rozumieniu ustawy z dnia 24 lutego 2022 r o ochronie dziedzictwa narodowego związanego z nazwami obiektów przestrzeni publicznej oraz pomnikami (Dz. U. poz. 857)
- g) Prezes Instytutu - Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
- h) Rada Konsultacyjna - Społeczna Rada Konsultacyjna do spraw związanych z wdrożeniem ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu, o której mowa w rozdziale 5 tej ustawy.

Art. 3

Zakazuje się propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 4

1. Pomniki, obiekty przestrzeni publicznej i podmioty publiczne, które propagują sowiecki komunizm podlegają procedurom określonym w rozdziale 2 niniejszej ustawy.
2. Pomniki, obiekty przestrzeni publicznej i podmioty publiczne, które propagują rosyjski imperializm podlegają procedurze określonej w rozdziale 3 niniejszej ustawy.
3. Pomniki, obiekty przestrzeni publicznej i podmioty publiczne, wobec których wszczęto procedury, o których mowa w rozdziale 2 i 3 niniejszej ustawy lub które wpisano do RONDD nie są objęte przepisem art. 6 pkt. 9a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 344 z późn. zm.).

Art. 5

Postępowania określone w ustawie, a w szczególności procedury, o których mowa w art. 4, dotyczą ważnego interesu publicznego.

Art. 6

1. Rzeczpospolita Polska wspiera inicjatywy społeczeństwa obywatelskiego, mające na celu uczczenie i upamiętnienie ofiar zbrodni popełnianych w imieniu lub na rzecz rosyjskiego imperializmu lub sowieckiego komunizmu.
2. Organy administracji państwowej i samorządowej prowadząc postępowania określone w tej ustawie, mając na względzie głos społeczeństwa obywatelskiego, są obowiązane umożliwić uczestniczenie organizacjom społecznym w konsultacjach społecznych, określonych w procedurach, o których mowa w art. 4.

Art. 7

Rzeczpospolita Polska wspiera edukację historyczną dotyczącą zbrodni popełnianych w imieniu lub na rzecz rosyjskiego imperializmu lub sowieckiego komunizmu.

Art. 8

1. Instytut dokumentuje nazwy pomników, obiektów przestrzeni publicznej i podmiotów publicznych, które propagowały rosyjski imperializm, umieszczając je w Rejestrze Obiektów Poddanych Derusyfikacji ("ROPD").
2. Instytut dokumentuje nazwy pomników, obiektów przestrzeni publicznej i podmiotów publicznych, które propagowały sowiecki komunizm, umieszczając je w Rejestrze Obiektów Poddanych Derusyfikacji, w wydzielonej sekcji "Obiekty Poddane Dekomunizacji".
3. Na pisemny wniosek organizacji społecznej poparty podpisami 100 osób i przy pozytywnej opinii Rady Konsultacyjnej, Instytut dokumentuje nazwy pomników, obiektów przestrzeni publicznej i podmiotów publicznych, które z wysokim prawdopodobieństwem mogą zostać uznane za propagujące sowiecki komunizm lub rosyjski imperializm, umieszczając je w Rejestrze Obiektów Niepoddanych Dekomunizacji lub Derusyfikacji ("RONDD").
4. Instytut może wpisać nazwę pomnika, obiektu przestrzeni publicznej lub podmiotu publicznego, który z wysokim prawdopodobieństwem może zostać uznany za propagujący sowiecki komunizm lub rosyjski imperializm do RONDD również w wykonaniu polecenia

Prezesa Instytutu lub na wniosek Rady Konsultacyjnej. Wniosek Rady Konsultacyjnej rozpatruje Prezes Instytutu w terminie 30 dni od jego złożenia.

5. Instytut publikuje ROPD, z wydzieloną sekcją "Obiekty Poddane Dekomunizacji" na oficjalnej stronie internetowej Instytutu oraz na stronach internetowych wszystkich jednostek podległych Instytutowi. Instytut udostępnia również odpis zawierający pełną treść ROPD, wraz z wydzieloną sekcją "Obiekty Poddane Dekomunizacji" na pisemny wniosek organizacji społecznej poparty podpisami 10 osób.

6. Instytut publikuje RONDD na oficjalnej stronie internetowej Instytutu oraz na stronach internetowych wszystkich jednostek podległych Instytutowi. Instytut udostępnia również odpis zawierający pełną treść RONDD na pisemny wniosek organizacji społecznej poparty podpisami 10 osób.

7. Instytut publikuje wzory wniosków, o których mowa w ust. 3, 5 i 6 na oficjalnej stronie internetowej Instytutu oraz na stronach internetowych wszystkich jednostek podległych Instytutowi.

Art. 9

1. Instytut dokumentuje wszystkie nazwy, uznane za propagujące rosyjski imperializm, umieszczając je w "Rejestrze Nazw Propagujących Rosyjski Imperializm".

2. Instytut dokumentuje wszystkie nazwy, uznane za propagujące sowiecki komunizm, umieszczając je w "Rejestrze Nazw Propagujących Sowiecki Komunizm".

3. Instytut publikuje rejestry, o których mowa w ust. 1 i 2 na oficjalnej stronie internetowej Instytutu oraz na stronach internetowych wszystkich jednostek podległych Instytutowi. Instytut sporządza również "Listę nazw figurujących w Rejestrze Nazw Propagujących Rosyjski Imperializm i w Rejestrze Nazw Propagujących Sowiecki Komunizm", dalej zwaną "Listą Nazw". Instytut na bieżąco aktualizuje Listę Nazw i umożliwia dostęp do jej aktualnej treści: Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkowi Sejmu, Marszałkowi Senatu, Prezesowi Rady Ministrów, ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej, ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, ministrowi właściwemu do spraw obrony narodowej, ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, ministrowi właściwemu do spraw sprawiedliwości, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, wojewodom, marszałkom województw, zarządom powiatów, wójtom, organom stanowiącym gminy, a także następującym organom władzy sądowej: Trybunałowi Konstytucyjnemu, Trybunałowi Stanu, Sądowi Najwyższemu, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, wojewódzkim sądom administracyjnym, Sądowi Okręgowemu w Warszawie oraz Sądowi Rejonowemu dla m. st. Warszawy.

4. Zakazuje się istnienia stowarzyszeń, fundacji, partii politycznych oraz innych osób prawnych, które w pozytywny sposób odwołują się w swoich statutach, dokumentach i innych przejawach działalności publicznej do osób, organizacji społecznych, politycznych i wojskowych oraz państw, których nazwy zostały umieszczone na Liście Nazw.

5. Minister właściwy do spraw sprawiedliwości może w drodze zarządzenia zdecydować o udostępnieniu Listy Nazw wszystkim sądom powszechnym.

6. Minister właściwy do spraw sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia regulamin udostępniania Listy Nazw sędziom i referendarzom sądów powszechnych i administracyjnych, mając na względzie umożliwienie sędziom i referendarzom sądów powszechnych i administracyjnych ciągłego i nieprzerwanego dostępu Listy Nazw, zarówno w miejscu pracy, jak i w warunkach pracy zdalnej.

7. Umieszczenie nazwy w rejestrach, o których mowa w ust. 1 i 2 następuje na wniosek Rady Konsultacyjnej.

Art. 10

Zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Rozdział 2. Procedura dekomunizacyjna

Art. 11

Procedura dekomunizacyjna jest określona w przepisach niniejszego rozdziału.

Art. 12

1. Procedurę dekomunizacyjną w gminie inicjuje:

- a) wójt, burmistrz, lub prezydent miasta z własnej inicjatywy lub na wniosek 100 mieszkańców gminy, a jeśli gmina ma mniej niż 3000 mieszkańców, na wniosek nie mniej niż 3% mieszkańców - w drodze zarządzenia;
- b) rada gminy na pisemny wniosek $\frac{1}{3}$ radnych lub 100 mieszkańców gminy, a jeśli gmina ma mniej niż 3000 mieszkańców, na wniosek nie mniej niż 3% mieszkańców - w drodze uchwały rady gminy;
- c) rada gminy w wykonaniu wyniku referendum lokalnego;
- d) wojewoda na pisemny wniosek organizacji społecznej poparty przez 100 mieszkańców gminy, której dotyczy wniosek, a jeśli gmina ma mniej niż 3000 mieszkańców, na wniosek nie mniej niż 3% mieszkańców - w drodze zarządzenia;

2. Wniosek o wszczęcie procedury dekomunizacyjnej może być złożony łącznie z wnioskiem o referendum lokalne w sprawie zmiany określonych nazw obiektów przestrzeni publicznej.

3. Wniosek o wszczęcie procedury dekomunizacyjnej zawiera imię i nazwisko, adres do doręczeń przedstawiciela i zastępcy przedstawiciela wnioskodawców. Przedstawiciel i zastępca przedstawiciela wnioskodawców jest stroną procedury dekomunizacyjnej.

4. Do wniosku załącza się listę zawierającą pomniki, obiekty przestrzeni publicznej i podmioty publiczne, które propagują sowiecki komunizm na terenie gminy, której dotyczy procedura wraz z propozycjami zmian nazw obiektów przestrzeni publicznej i przeniesienia albo likwidacji pomników.

5. Nazwę obiektu przestrzeni publicznej lub podmiotu publicznego można zmienić wyłącznie na nazwę odnoszącą się do patrona.

Art. 13

1. Organ inicjujący procedurę dekomunizacyjną informuje o jej wszczęciu w terminie do 14 dni od jej wszczęcia: Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw administracji publicznej, właściwego wojewodę, wójta, burmistrza lub prezydenta oraz radę gminy, której dotyczy procedura dekomunizacyjna, a także Prezesa Instytutu oraz Radę Konsultacyjną.

2. Każdy z podmiotów wymienionych w ust. 1 może, w terminie 14 dni od otrzymania informacji o wszczęciu procedury dekomunizacyjnej złożyć oświadczenie o przystąpieniu do procedury dekomunizacyjnej na prawach strony.

3. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 2 przysługuje każdemu członkowi Rady Konsultacyjnej z osobna.

Art. 14

1. W terminie 30 dni od wszczęcia procedury dekomunizacyjnej, wójt gminy, której dotyczy procedura ogłasza publiczne konsultacje w sprawie dekomunizacji w drodze obwieszczenia.
2. Publiczne konsultacje trwają 3 miesiące od ogłoszenia.
3. W czasie publicznych konsultacji pisemne stanowiska i oświadczenia w sprawach związanych z procedurą dekomunizacyjną mogą przedstawiać wszystkie strony procedury, mieszkańcy gminy oraz każda organizacja społeczna, w tym stowarzyszenia, fundacje, partie polityczne.
4. Po upływie trzech miesięcy od rozpoczęcia konsultacji, przedstawiciel wnioskodawców sporządza zaktualizowaną listę zawierającą pomniki, obiekty przestrzeni publicznej i podmioty publiczne, które propagują sowiecki komunizm na terenie gminy, której dotyczy procedura wraz z propozycjami zmian nazw obiektów przestrzeni publicznej i przeniesienia albo likwidacji pomników.
5. Przedstawiciel wnioskodawców lub zastępca przedstawiciela wnioskodawców przesyła listę, o której mowa w ust. 4 każdemu z podmiotów wymienionych w art. 13 ust. 1 w terminie 7 dni od upływu trzymiesięcznego okresu konsultacji.
6. Każdemu z podmiotów wymienionych w art. 13 ust. 1 przysługuje prawo zgłoszenia poprawek do listy, o której mowa w ust. 4, w terminie 7 dni od jej otrzymania.
7. W terminie 7 dni od upływu terminu, o którym mowa w ust. 6, przedstawiciel wnioskodawców lub zastępca przedstawiciela wnioskodawców przesyła listę, o której mowa w ust. 4 wraz ze zgłoszonymi poprawkami, o których mowa w ust. 6 wójtowi gminy, której dotyczy procedura.
8. Wójt sporządza projekt uchwały rady gminy zgodnie z otrzymaną listą i poddaje ją oraz wniesione poprawki pod głosowanie na najbliższym posiedzeniu rady gminy.
9. W razie niepodjęcia uchwały rady gminy zgodnie z otrzymaną listą i poprawkami w ciągu 3 miesięcy od zakończenia publicznych konsultacji, przedstawiciel wnioskodawców przedstawia ostateczny kształt listy zawierającej pomniki, obiekty przestrzeni publicznej i podmioty publiczne, które propagują sowiecki komunizm na terenie gminy, której dotyczy procedura wraz z propozycjami zmian nazw obiektów przestrzeni publicznej i przeniesienia albo likwidacji pomników Prezesowi Instytutu.
10. Jeśli w ciągu 7 dni Prezes Instytutu nie wprowadzi poprawek do listy, o której mowa w ust. 9, przedstawiciel wnioskodawców załącza tę listę do wniosku o wydanie zastępczego zarządzenia dekomunizacyjnego.
11. Przedstawiciel wnioskodawców składa wniosek o wydanie zastępczego zarządzenia dekomunizacyjnego właściwemu wojewodzie.
12. W terminie 14 dni od złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 11, wojewoda wydaje zastępcze zarządzenie dekomunizacyjne, zgodnie z treścią wniosku.
13. Przepisy art. 98, art. 100 i art. 102a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 i 2232 oraz z 2018 r. poz. 130), art. 85, art. 86 i art. 90a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1868 oraz z 2018 r. poz. 130) oraz art. 86, art. 87 i art. 88a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 2096 oraz z 2018 r. poz. 130) stosuje się odpowiednio.
14. Zastępcze zarządzenie dekomunizacyjne podlega wykonaniu niezwłocznie od dnia wejścia w życie, nie później jednak niż w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie.

Art. 15

1. Za propagujące sowiecki komunizm uznaje się nazwy, które za takie uznawane są w odbiorze społecznym, jak również nazwy uznawane w odbiorze społecznym za symbolizujące, propagujące lub upamiętniające nawiązujący do sowieckiego komunizmu system władzy w Polsce w latach 1944-1989, w tym związane z jego stworzeniem i utrwalaniem osoby, wydarzenia, daty lub organizacje (na przykład jednostki wojskowe, organizacje policyjne lub milicyjne, organizacje międzynarodowe, organizacje młodzieżowe), inne państwa z systemem władzy nawiązującym do sowieckiego komunizmu i organizacje tworzone przez te państwa.

2. Jeśli nazwa nie została uznana za propagującą sowiecki komunizm w wyniku procedury dekomunizacyjnej lub uproszczonej procedury dekomunizacyjnej, a do wydania rozstrzygnięcia, decyzji, postanowienia, wyroku lub innego orzeczenia konieczne jest stwierdzenie, czy jakaś nazwa propaguje sowiecki komunizm, właściwy organ władzy publicznej stosuje się do opinii wydawanych przez Radę Konsultacyjną. W razie braku opinii w sprawie konkretnej nazwy stosuje się odpowiednie przepisy dotyczące zagadnień wstępnych.

Art. 16

1. Uproszczoną procedurę dekomunizacyjną w gminie inicjuje rada gminy na pisemny wniosek $\frac{1}{4}$ radnych. Do uchwały o inicjacji uproszczonej procedury dekomunizacyjnej załącza się listę zawierającą pomniki, obiekty przestrzeni publicznej i podmioty publiczne, które propagują sowiecki komunizm na terenie gminy, której dotyczy procedura wraz z propozycjami zmian nazw obiektów przestrzeni publicznej i przeniesienia albo likwidacji pomników.

2. W terminie 14 dni od wszczęcia uproszczonej procedury dekomunizacyjnej, wójt gminy, której dotyczy procedura ogłasza publiczne konsultacje w sprawie dekomunizacji w drodze obwieszczenia oraz zawiadamia o wszczęciu uproszczonej procedury dekomunizacyjnej Prezesa Instytutu i Radę Konsultacyjną. Przepisy art. 13 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

3. W ramach uproszczonej procedury dekomunizacyjnej publiczne konsultacje trwają 1 miesiąc. W czasie publicznych konsultacji pisemne stanowiska i oświadczenia w sprawach związanych z uproszczoną procedurą dekomunizacyjną mogą przedstawiać wszystkie strony procedury, mieszkańcy gminy oraz każda organizacja społeczna, w tym stowarzyszenia, fundacje, partie polityczne.

4. Po upływie miesiąca od rozpoczęcia konsultacji wójt sporządza projekt uchwały rady gminy, zawierający zaktualizowaną listę, o której mowa w ust. 1 i poddaje ją pod głosowanie na najbliższym posiedzeniu rady gminy.

5. Jeśli w ciągu 3 miesięcy od zakończenia publicznych konsultacji rada gminy nie podjęła stosownej uchwały, uproszczoną procedurę dekomunizacyjną na terenie tej gminy uważa się za niebyłą.

Art. 17

1. Uproszczoną procedurę dekomunizacyjną w dzielnicy m. st. Warszawy inicjuje rada dzielnicy na pisemny wniosek $\frac{1}{4}$ radnych dzielnicy.

2. Przepisy art. 16 stosuje się odpowiednio.

Art. 18

1. Uproszczoną procedurę dekomunizacyjną na terenie m. st. Warszawy może zainicjować Prezydent m. st. Warszawy z własnej inicjatywy, na wniosek $\frac{1}{4}$ radnych miejskich lub na wniosek nie mniej niż 3% mieszkańców w drodze zarządzenia.

2. W terminie 14 dni od wszczęcia uproszczonej procedury dekomunizacyjnej, Prezydent m. st. Warszawy zawiadamia podmioty, o których mowa w art. 13 ust. 1. Art. 13 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.
3. Przepisy art. 16 ust. 3-5 stosuje się odpowiednio.
4. Przepisy art. 18 ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do każdej gminy, zamieszkałej przez więcej niż 200 tysięcy mieszkańców.

Art. 19

1. Wójt przesyła projekt uchwały, o której mowa w art. 14 ust. 8 oraz w art. 16 ust. 4 Prezesowi Instytutu i Radzie Konsultacyjnej.
2. W terminie 7 dni od dnia poddania projektu uchwały, o którym mowa w ust. 1, wójt przesyła protokół z obrad rady gminy, na których uchwała została poddana pod głosowanie Prezesowi Instytutu i Radzie Konsultacyjnej.
3. Rada Konsultacyjna wydaje opinię o przyjętej uchwale mając na względzie kompletność przeprowadzonej w gminie dekomunizacji.

Art. 20

1. Jeśli procedura dekomunizacyjna nie została wszczęta, mimo upływu 30 dni od złożenia wniosku mieszkańców, o którym mowa w art. 12 ust. 1 lit. a, b i d, prokurator składa ponaglenie do organu, do którego złożono wniosek.
2. Jeśli w terminie 14 dni od otrzymania przez właściwy organ ponaglenia, o którym mowa w ust. 1, procedura dekomunizacyjna nie jest wszczęta, prokurator składa skargę na bezczynność organu w trybie określonym w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego i prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.
3. Wojewódzki sąd administracyjny rozpatruje skargę na bezczynność, o której mowa w ust. 2 w terminie 3 miesięcy od daty jej wpływu. Sąd, stwierdzając bezczynność, wymierza karę grzywny w wysokości nie mniejszej niż 5%, ale nie większej niż 10% budżetu organu, którego dotyczy skarga w roku budżetowym, w którym skargę wniesiono.
4. W razie wniesienia skargi kasacyjnej na rozstrzygnięcie, o którym mowa w ust. 3, Naczelny Sąd Administracyjny rozpatruje skargę kasacyjną w terminie 2 miesięcy od daty jej wpływu.
5. W przypadku uprawomocnienia się rozstrzygnięcia, o którym mowa w ust. 3, odpisy wyroków wydanych w tej sprawie niezwłocznie, ale nie później niż 7 dni od uprawomocnienia się tego rozstrzygnięcia, przesyła się Prezesowi Rady Ministrów i ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych.
6. Karę grzywny, o której mowa w ust. 3 potrąca się z dotacji budżetu państwa dla budżetu organu w następnym roku budżetowym.
7. Jeśli, pomimo uprawomocnienia się rozstrzygnięcia, o którym mowa w ust. 3, właściwy organ nadal odmawia wszczęcia procedury dekomunizacyjnej lub nie wszczyna jej w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się rozstrzygnięcia, o którym mowa w ust. 3, Prezes Rady Ministrów lub właściwy wojewoda zobowiązuje, nie później niż w terminie 14 dni od upływu terminu 3 miesięcy od uprawomocnienia się tego rozstrzygnięcia, piastuna właściwego organu do niezwłocznego wszczęcia procedury dekomunizacyjnej w drodze wezwania.
8. Kto, będąc funkcjonariuszem publicznym, nie wszczyna niezwłocznie procedury dekomunizacyjnej, pomimo otrzymania wezwania, o którym mowa w ust. 7, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności do roku.

9. Orzekając karę, o której mowa w ust. 8, sąd orzeka wobec skazanego zakaz pełnienia funkcji publicznych na zasadach ogólnych.

10. Kto, będąc funkcjonariuszem publicznym, swoim działaniem lub zaniechaniem doprowadza do niedochowania terminów określonych w ust. 2, 3, 4, 5, 7 podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności do roku.

11. Orzekając karę, o której mowa w ust. 8, sąd orzeka wobec skazanego zakaz pełnienia funkcji publicznych na zasadach ogólnych.

Rozdział 3. Procedura derusyfikacyjna

Art. 21

Do procedury derusyfikacyjnej odpowiednie zastosowanie mają przepisy dotyczące procedury dekomunizacyjnej, za wyjątkiem art. 16-18.

Art. 22

1. Za propagujące rosyjski imperializm uznaje się nazwy, które za takie uznawane są w odbiorze społecznym, jak również nazwy uznawane w odbiorze społecznym za symbolizujące, propagujące lub upamiętniające zależny od Imperium Rosyjskiego system władzy w Polsce w latach 1795-1917, w tym związane z jego stworzeniem i utrwalaniem osoby, wydarzenia, daty lub organizacje, inne państwa pozytywnie odnoszące się do rosyjskiego imperializmu i organizacje tworzone przez te państwa.

2. Jeśli nazwa nie została uznana za propagującą rosyjski imperializm w wyniku procedury derusyfikacyjnej, a do wydania rozstrzygnięcia, decyzji, postanowienia, wyroku lub innego orzeczenia konieczne jest stwierdzenie, czy jakaś nazwa propaguje rosyjski imperializm, właściwy organ władzy publicznej stosuje się do opinii wydawanych przez Radę Konsultacyjną. W razie braku opinii w sprawie konkretnej nazwy stosuje się odpowiednie przepisy dotyczące zagadnień wstępnych.

Rozdział 4. Inne obowiązki organów władzy publicznej

Art. 23

Organy władzy publicznej, w tym samorządowej, mają obowiązek dbać, aby przepisy ustawy były wykonywane.

Art. 24

1. Jeśli podmiot publiczny prowadzi działania propagujące sowiecki komunizm lub rosyjski imperializm, jednostki nadrzędne obowiązane są podjąć wszelkie niezbędne działania w celu zaniechania przez podmiot publiczny takich działań oraz zobowiązują podmiot publiczny, który prowadził działania propagujące sowiecki komunizm lub rosyjski imperializm do wydania oświadczenia odpowiedniej treści.

2. W sprawach nagłych do wydania oświadczenia, o którym mowa w ust. 1, podmiot publiczny może zostać zobowiązany przez prokuratora lub Prezesa Instytutu.

3. Osoba pełniąca funkcje kierownicze w podmiocie publicznym prowadzącym działania propagujące sowiecki komunizm lub rosyjski imperializm może zostać odwołana z zajmowanego stanowiska, przy czym w razie wykonywania obowiązków w ramach stosunku pracy, stosunek pracy z tą osobą zostaje rozwiązany z winy pracownika.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 wszelkie postanowienia umów, regulaminów i zarządzeń przewidujące odprawy, odstępnę lub inny rodzaj przysporzenia majątkowego dla odwołanej osoby są uznawane za nieważne.

Rozdział 5. Społeczna Rada Konsultacyjna do spraw związanych z wdrożeniem ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu

Art. 25

1. Tworzy się Społeczną Radę Konsultacyjną do spraw związanych z wdrożeniem ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu (Radę Konsultacyjną).
2. Osoby pełniące funkcję członka Rady Konsultacyjnej nie pobierają z tego tytułu wynagrodzenia.

Art. 26

1. Członkami Rady Konsultacyjnej są: Prezes Instytutu, przedstawiciel Kolegium Instytutu, przedstawiciel ministra właściwego do spraw administracji publicznej, dziesięciu przedstawicieli organizacji społecznych działających w sprawach związanych z dekomunizacją lub derusyfikacją.
2. Przewodniczącym Rady Konsultacyjnej jest Prezes Instytutu.
3. Zastępcą przewodniczącego Rady Konsultacyjnej jest przedstawiciel Kolegium Instytutu.
4. Sekretarza Rady Konsultacyjnej wybierają spośród siebie przedstawiciele organizacji społecznych na pierwszym posiedzeniu Rady Konsultacyjnej.
5. Prezesa Instytutu może reprezentować inny pracownik Instytutu na podstawie pisemnego upoważnienia.
6. Kolegium Instytutu wybiera swojego przedstawiciela w głosowaniu tajnym na okres 3 lat.
7. Przedstawiciele organizacji społecznych są wybierani na okres 3 lat w drodze konkursu ogłoszonego zarządzeniem Prezesa Instytutu. Warunki konkursu określa zarządzenie Prezesa Instytutu.

Art. 27

Do zadań Rady Konsultacyjnej należą:

- a) wydawanie i publikowanie informacji, opinii i analiz w przedmiocie propagowania rosyjskiego imperializmu;
- b) wydawanie i publikowanie informacji, opinii i analiz w przedmiocie propagowania sowieckiego komunizmu;
- c) inne zadania, kompetencje, obowiązki lub uprawnienia przewidziane w niniejszej ustawie lub w innych aktach prawnych.

Art. 28

1. Posiedzenia Rady Konsultacyjnej odbywają się regularnie, z wykorzystaniem odpowiednich środków porozumiewania się na odległość, a jeśli żaden członek Rady Konsultacyjnej nie wniesie sprzeciwu - osobiście w lokalu będącym w dyspozycji Instytutu.
2. Posiedzenia Rady Konsultacyjnej są protokołowane przez sekretarza Rady Konsultacyjnej, a pod jego nieobecność - upoważnionego przez sekretarza Rady Konsultacyjnej przedstawiciela organizacji społecznej.
3. Projekty informacji, opinii i analiz, o których mowa w art. 27 ustawy może przedstawiać każdy członek Rady Konsultacyjnej.

4. Projekt, o którym mowa, przedstawia się nie wcześniej niż 24 godziny przed planowanym posiedzeniem Rady Konsultacyjnej, poprzez udostępnienie go przewodniczącemu, zastępcy przewodniczącego i sekretarzowi.
5. Każdy członek Rady Konsultacyjnej ma prawo wnioskować o uzupełnienie porządku posiedzenia Rady Konsultacyjnej.
6. Decyzje dotyczące porządku posiedzenia Rady Konsultacyjnej, wydania informacji, analiz i opinii, o których mowa w art. 27 ustawy, a także decyzje w zakresie wszelkich pozostałych kompetencji Rady Konsultacyjnej zapadają:
 - a) w przerwie między posiedzeniami - w drodze zgodnej decyzji przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza
 - b) w czasie posiedzenia - zwykłą większością głosów obecnych na posiedzeniu członków Rady Konsultacyjnej.
7. Przewodniczący zwołuje posiedzenie Rady Konsultacyjnej przynajmniej raz na kwartał, z wyprzedzeniem co najmniej 21 dni.
8. Jeśli upłynęło 10 tygodni od ostatniego posiedzenia Rady Konsultacyjnej, posiedzenie Rady Konsultacyjnej zwołuje sekretarz Rady Konsultacyjnej z wyprzedzeniem co najmniej 14 dni.
9. W przypadkach określonych w art. 15 ust. 2 zd. 2 oraz art. 22 ust. 2 zd. 2, Rada Konsultacyjna otrzymuje status organu administracji publicznej na potrzeby rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego zaistniałego w konkretnej sprawie przed organem lub sądem.
10. Szczegółowy tryb prac Rady Konsultacyjnej określa w drodze rozporządzenia Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 6. Przepisy karne

Art. 29

1. Kto, będąc funkcjonariuszem publicznym, propaguje sowiecki komunizm
 - podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
2. Kto, będąc funkcjonariuszem publicznym, propaguje rosyjski imperializm
 - podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
3. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie
 - podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.
4. W przypadku zbiegu przestępstwa określonego w ust. 1 lub ust. 2 z przestępstwem określonym w art. 256 kodeksu karnego, sąd wymierza karę łączną, stosując art. 86 kodeksu karnego.
5. Przestępstwa określone w ust. 1 i 2 można popełnić przez działanie, jak i przez zaniechanie.

Art. 30

1. Kto propaguje rosyjski imperializm
 - podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.
2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie
 - podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.
3. W przypadku zbiegu przestępstwa określonego w ust. 1 lub ust. 2 z przestępstwem określonym w art. 256 kodeksu karnego, sąd wymierza karę łączną, stosując art. 86 kodeksu karnego.

Art. 31

1. Orzekając karę za przestępstwa określone w art. 29 ust. 1, 2 i 3, sąd orzeka środek karny, o którym mowa w art. 40 § 1 kodeksu karnego na okres nie krótszy niż 5 lat.
2. Orzekając karę za przestępstwa określone w art. 29 ust. 1, 2 i 3, sąd orzeka środek karny, o którym mowa w art. 41 § 1aa kodeksu karnego na okres nie krótszy niż 5 lat.
3. W przypadku ponownego skazania, sąd orzeka środki karne, o których mowa w ust. 1 i 2 na okres od 10 do 30 lat, może jednak orzec dożywotnie zastosowanie tych środków karnych.
4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, 2 i 3 sąd może zastosować również inne środki karne.
5. Orzekając grzywnę za przestępstwa określone w art. 29 ust. 1, 2 i 3, sąd wymierza karę grzywny nie niższą niż 200 stawek dziennych.
6. Orzekając grzywnę za przestępstwa określone w art. 29 ust. 1, 2 i 3, ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe; stawka dzienna nie może być niższa od 100 złotych, ani też przekraczać 2000 złotych.
7. Orzekając karę ograniczenia wolności za przestępstwa określone w art. 29 ust. 1, 2 i 3, sąd wymierza karę określoną w art. 34 § 1a pkt 4 kodeksu karnego w podwójnej wysokości, na cel społeczny spośród tych wskazanych w zarządzeniu Prezesa Instytutu.

Art. 32

1. Kto uniemożliwia, znacząco utrudnia wykonanie lub odmawia wykonania przepisów art. 13 ust. 1, art. 19 ust. 1 i 2, art. 24 ust. 1, podlega grzywnie lub karze ograniczenia wolności do lat 2.
2. Sąd, wymierzając karę za przestępstwo określone w ust. 1, stosuje odpowiednio art. 31 ustawy.
3. Kto, będąc funkcjonariuszem publicznym, nie podejmuje odpowiednich do swojego zakresu kompetencji działań mających na celu niedopuszczenie do naruszenia lub pomoc w zastosowaniu art. 3, 4, 8 ust. 1, 9 ust. 4, 9 ust. 6, 12 ust. 1 lit. b i d, 17, 18, 19 ust. 1 i 2, 20 ust. 8, 21, 29 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 32 ustawy, podlega grzywnie.
4. Sąd wymierzając grzywnę stosuje art. 31 ust. 5 i 6 ustawy.
5. Orzekając karę za przestępstwo, o którym mowa w ust. 1, sąd stosuje art. 31 ust. 1, 2 i 3 ustawy.

Rozdział 7. Przepisy dostosowujące, przejściowe i końcowe

Art. 33

W ustawie z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1103) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 dodaje się ust. 4 o treści: "Za propagujące komunizm uznaje się również nazwy, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu."
- 2) art. 2 ust. 1 otrzymuje brzmienie: "Wojewoda stwierdza nieważność uchwały nadającej nazwę jednostce organizacyjnej, jednostce pomocniczej gminy, budowli, obiektowi lub urządzeniu użyteczności publicznej, w zakresie w jakim nadaje nazwę niezgodną z art. 1, informując niezwłocznie Instytut Pamięci Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Społeczną Radę

Konsultacyjną do spraw związanych z wdrożeniem ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu o wydaniu decyzji w tej sprawie, jeśli nazwa objęta decyzją znajduje się w Rejestrze Nazw Propagujących Sowiecki Komunizm, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu.”

- 3) art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie: “Jeśli nazwa objęta decyzją nie znajduje się w Rejestrze Nazw Propagujących Sowiecki Komunizm, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu, wojewoda zwraca się do Społecznej Rady Konsultacyjnej do spraw związanych z wdrożeniem ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu o wydanie opinii, o której mowa w art. 15 ust. 2 ustawy o zakazie propagowania sowieckiego komunizmu i rosyjskiego imperializmu”.
- 4) w art. 2 skreśla się ust. 3.

Art. 34

1. W terminie 3 miesięcy od wejścia w życie ustawy, Prezes Instytutu przedstawia informację o szacowanych kosztach wdrożenia ustawy, mając na względzie treść art. 8, 9 i 25-28 ustawy.
2. Na szacowane koszty wdrożenia ustawy zostaje Instytutowi udzielona dodatkowa dotacja celowa z budżetu państwa dla Instytutu w kwocie równej wszystkim szacowanym kosztów, o których mowa w ust. 1.
3. W roku budżetowym 2025, a także w następnych trzech latach budżetowych, kwota dotacji celowej dla Instytutu na koszty wdrożenia ustawy nie może być mniejsza niż kwota dotacji celowej, określona w ust. 2.

Art. 35

1. Jeśli w ciągu dwóch lat od daty wejścia w życie ustawy, postępowania, o których mowa w art. 12, 16, 17, 18 i 21 nie zostaną wszczęte, a na terenie gminy będą znajdowały się pomniki, obiekty przestrzeni publicznej albo podmioty publiczne, o których mowa w art. 4 ustawy, stosownie do informacji, analiz i opinii Rady Konsultacyjnej, przepisy odpowiednio art. 29 ust. 1 lub ust. 2 ustawy będą miały zastosowanie do wójta, burmistrza lub prezydenta tej gminy.
2. Jeśli w pięciu lat od daty wejścia w życie ustawy, na terenie gminy nie przeprowadzono pełnej dekomunizacji, co potwierdziła opinia Rady Konsultacyjnej, o której mowa w art. 19 ust. 1 ustawy, przepisy odpowiednio art. 29 ust. 1 lub ust. 2 ustawy będą miały zastosowanie do wójta, burmistrza lub prezydenta tej gminy.

Art. 36

Ustawa wchodzi w życie dnia 1 marca 2024 roku.